

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
UPRAVNI ODJEL ZA ZDRAVSTVO

KLASA: 402-02/15-02/12
URBROJ: 2170/1-04/3-15-4
Rijeka, 23. veljače 2015. godine

Materijal izrađen od strane: Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije

IZVJEŠĆE
O PROVEDBI PROGRAMA STRUČNOG NADZORA NAD
PROVOĐENJEM PREVENTIVNE DEZINFEKCIJE,
DEZINSEKCIJE I DERATIZACIJE KAO POSEBNE MJERE NA
PODRUČJU PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE U 2014. GODINI

Pročelnica

Doc.dr.sc. Đulija Malatestinić, dr.med.

Ravnatelj

Prof.dr.sc. Vladimir Mićović, dr.med.

Materijal izradili:

Vedrana Fržop, dr.med.

Mr.sc. Vesna Šušnić, dipl.san.ing.

I. PRAVNA OSNOVA

Članak 5. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti („Narodne novine“ broj 79/07, 113/08, 43/09 i 22/14) određuje da godišnji program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti donosi ministar na prijedlog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Godišnji program mjera za zaštitu pučanstva od zaraznih bolesti za područje općine, grada, županije odnosno Grada Zagreba, donosi općinski načelnik, gradonačelnik, župan, odnosno gradonačelnik Grada Zagreba, na prijedlog nadležnog zavoda za javno zdravstvo.

Temeljem točke 2. Zaključka Župana Primorsko-goranske županije (KLASA: 022-04/14-01/5, URBROJ: 2170/1-01-01/6-14-17 od 10. veljače 2014. godine) zadužen je Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije da tijekom 2014. godine nastavi provedbu stručnog nadzora, sukladno usvojenom Programu mjera za područje županije, gradova i općina. Točkom 4. istog Zaključka zadužen je Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije, da putem nadležnog Upravnog odjela, izradi i podnese izvješće za 2014. godinu do 01. ožujka 2015. godine.

Članak 52. točka 23. Statuta Primorsko-goranske županije („Službene novine PGŽ“ broj 23/09, 9/13 i 25/13 – pročišćeni tekst) određuje da Župan Primorsko-goranske županije donosi opće i pojedinačne akte te zaključke sukladno zakonu i drugim propisima te aktima Skupštine.

Članak 25. stavak 1. Poslovnika o radu Župana Primorsko-goranske županije („Službene novine PGŽ“ broj 23/14) određuje da Župan Primorsko-goranske županije donosi opće akte kada je to propisano posebnim zakonom, pojedinačne akte kada rješava o pojedinim pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba, te zaključke.

II. OBRAZLOŽENJE

Primorsko-goranska županija i Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije sklopili su Ugovor o financiranju provedbe Programa nadzora nad mjerama dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije u 2014. godini (broj 9/04/2014), dana 20. siječnja 2014. godine, kojim su se uredili međusobni odnosi radi sufinanciranja provedbe predmetnog programa. Izvori financiranja Programa u cijelosti jesu: Primorsko-goranska županija, jedinice lokalne samouprave sa područja Županije i pravni subjekti koji su obveznici provedbe Programa.

Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko - goranske županije (u daljnjem tekstu: Zavod) jednom godišnje izrađuje prijedlog Programa mjera za područje županije odnosno općina i gradova, dopunjuje ga novim podacima prikupljenim s terena, uz uvažavanje prijedloga mjera iz prethodne završne faze.

Program predstavlja minimum potrebitih mjera preventivne i obvezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao posebne mjere (u daljnjem tekstu: DDD mjere) na području cijele Primorsko - goranske županije (u daljnjem tekstu: Županija), a ovisno o posebnostima i potrebama pojedinih jedinica lokalnih samouprava (u daljnjem tekstu: JLS), iste na prijedlog Zavoda donose gradonačelnici odnosno načelnici, najkasnije do 31. siječnja za tekuću godinu. Programi mjera za 2014. godinu usvojeni su od svih JLS Županije.

Zavod provodi stručni nadzor pri čemu prati realizaciju Programa JLS Županije. Upravni nadzor provodi Ministarstvo zdravlja, Sektor županijske sanitarne inspekcije i

pravne podrške, Služba Županijske sanitarne inspekcije, Područna jedinica - Odjel za Istru i Primorje (u daljnjem tekstu sanitarna inspekcija).

Obveznici provedbe Programa, a time i stručnog nadzora, sukladno članku 10. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti („Narodne novine“ broj 79/07, 113/08, 43/09 i 22/14 – u daljnjem tekstu: Zakon), su pravne i fizičke osobe koje podliježu sanitarnom nadzoru, odnosno objekti, građevine, postrojenja, prostori, prostorije, uređaji i oprema osoba koje obavljaju gospodarske djelatnosti i u djelatnostima na području zdravstva, odgoja, obrazovanja, socijalne skrbi, ugostiteljstva, turizma, obrta i usluga, športa i rekreacije, objektima za javnu vodoopskrbu i uklanjanje otpadnih voda te deponijima za odlaganje komunalnog otpada, u djelatnosti javnog prometa, u i oko stambenih objekata, na javnim površinama i javnim objektima u gradovima i naseljima te drugim objektima od javnozdravstvene i komunalne važnosti ili drugih obveznika provedbe navedenih u Programu. Zavod provodi stručni nadzor nad sljedećim kategorijama obveznika:

1. JLS Primorsko-goranske županije (u daljnjem tekstu JLS Županije)
2. komunalnim društvima koja gospodare komunalnom infrastrukturom na području općina i gradova (kanalizacijski fekalni i oborinski sustav i odlagališta otpada)
3. manjim i srednjim javnim i privrednim subjektima (trgovine, restorani, hoteli, proizvodni pogoni, škole, vrtići, učenički domovi, zdravstvene ustanove...)
4. poljoprivrednim domaćinstvima s uzgojem domaćih životinja
5. stambenim objektima

Obveznicima pod točkom 1. i 2. Zavod redovito provodi stručni nadzor temeljem ugovora čime je osigurana kvaliteta i kontinuitet. Tijekom 2014. godine JLS Županije kao i komunalna društva koja gospodare kanalizacijskom infrastrukturom i odlagalištima otpada proveli su DDD mjere sukladno Programima JLS Županije.

Na osnovu potpisanog ugovora s Primorsko - goranskom županijom (ugovor klasa 402-02/14-02/9, URBROJ:2170/1-04/5-13-1 od 20. 01. 2014.) Zavod je proveo stručni nadzor kod obveznika pod točkama 3. i 4. te u odnosu na prethodne godine povećao obuhvat provedbe stručnog nadzora. Pojedini gradovi i općine Županije za kategorije obveznika navedenih pod točkama 4. i 5. kroz usvajanje Programa mjera sufinanciraju i provedbu stručnog nadzora. Stručni nadzor obavljan je tijekom cijele godine, a temeljem usvojenih Programa na području JLS Županije.

U razdoblju od 2010. do 2014. godine, sukladno stručnim indikacijama, primjenjujući metodu probira, Zavod je proveo stručni nadzor nad provedbom DDD mjera u kategorijama subjekata kako je navedeno u Tablici 1.

Tablica 1. Prikaz planiranog i provedenog stručnog nadzora po kategorijama objekata u periodu od 2010. do 2014. godine

	BROJ SUBJEKATA					
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	UKUPNO
KBC (3 lokaliteta)	1	1	1	1	1	5
UHMP Rijeka (jedan ili dva nadzora)	1	1	1	1	1	5
OBJEKTI U KORIŠTENJU SOC. SKRBI I HUMANIT. ORGANIZACIJA	8	8	8	8	8	40
LUKE NAUTIČKOG TURIZMA	8	6	6	6	6	32
LUKA RIJEKA (dva nadzora)	1	1	1	1	1	5
TRŽNICE	16	12	12	12	12	64
UČENIČKI DOMOVI	14	8	8	8	8	46
DJEČJI VRTIĆI	60	60	81	60	60	321
SREDNJE ŠKOLE	20	20	21	20	20	101
OSNOVNE ŠKOLE	81	80	119	96	96	472
TRGOVAČKI CENTRI –veći	20	20	20	20	20	100
PREHRAMBENO PROIZVODNI POGONI	90	41	71	40	40	282
TRGOVINE (prehrane i opće uporabe)	201	200	201	200	200	1002
MANJI I SREDNJI UGOSTITELJSKI OBJEKTI	400	400	603	400	400	2203
UG. ZDRAVSTVENE USTANOVE	41	40	40	40	40	201
USTANOVE ZA STARIJE I NEMOĆNE	20	18	24	18	18	98
KOZMETIČKI /FRIZERSKI SALONI	40	40	60	40	40	220
BRODOGRADILIŠTA	6	12	12	12	12	54
LJEKARNE	40	40	40	40	40	200
OBJEKTI JAVNOG PRIJEVOZA	40	24	24	24	24	136
OBJEKTI KULTURNO UMJETNIČKE I DRUŠTVENE DJELATNOSTI	21	20	21	20	20	102
OBJEKTI SVEUČILIŠTA I VELEUČILIŠTA	8	8	8	8	8	40
NOVČARSKO – BANKARSKE POSLOVNICE	16	16	16	16	16	80
JAVNI SPORTSKO REKREATIVNI CENTRI	9	8	8	8	8	41
POLJOPRIVREDNA DOMAČINSTVA	60	61	90	60	60	331
RASADNICI BILJA I VRTNI CENTRI	6	6	6	6	6	30
ZATVOR U RIJECI (dva nadzora)	1	1	1	1	1	5
VETERINARSKI ZAVOD RIJEKA	1	1	0	0	0	2
HOSTELI	0	0	0	0	16	16
UKUPNO	1230	1153	1503	1166	1182	6234

Stručni nadzor je obuhvatio:

- provjeru Programom predviđenih - zadanih DDD postupaka izvidom i/ili anketom
- prosudbu stupnja infestacije na osnovu objektivnih kriterija ili vjerodostojne ankete
- uvid u primjenu biocida (vrsta, koncentracija, način aplikacije-postavljanje mamaca, norme primjene)
- evidentiranje ekoloških niša i kritičnih točaka koje pogoduju razvoju glodavaca i insekata
- sugeriranje mjera sanacije u smislu otklanjanja uvjeta koji pogoduju prisustvu i održavanju glodavaca i insekata

- prijedlog dodatnih korektivnih mjera (DDD i sanitacije)
- informiranje i edukacija pučanstva
 - kreiranje sadržaja edukativnog filma o uvjetima koji pogoduju razvoju i razmnožavanju komaraca te poduzimanju potrebnih mjera sanacije kako bi komaraca bilo manje (u 2012. godini)
 - emitiranje edukativnog filma o komarcima (u 2012., 2013. i 2014. godine)
- izradu Zapisnika o provedenom stručnom nadzoru nad provedenim DDD mjerama (2010. godine, dorađivanje zapisnika 2011. i 2012. godine)
- ažuriranje baze podataka te njihova računalna obrada
- temeljem izvršenih nadzora i dostavljenih pisanih izvještaja izvođača statističku obradu podataka te njihovo uvrštavanje u cjelovita pisana izvješća o obuhvatu, kvaliteti i učinkovitosti provedbe preventivne i obvezne preventivne dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije na području Županije.

Obzirom da na provedbu mjera dezinskcije i deratizacije (u daljnjem tekstu DD mjere) direktno imaju utjecaj **sanitarne - higijenske uvjeti i određena građevinsko - tehnička rješenja** u objektima i njihovom okolišu s tog aspekta tijekom izvida stručni nadzor je obuhvatio:

- cjelokupni pregled unutarnjih površina i prostora objekta
- pregled vanjskih površina objekata
- lokalitete za odlaganje otpada
- kanalizacijski sustav

Po obavljenom stručnom nadzoru ispunjavan je Zapisnik, a preslika ispunjenog Zapisnika ostavljena je subjektu.

Pisani izvještaji s fotodokumentacijom išli su prema KBC – Rijeka (zbog specifičnosti ustanove 2010., 2011., 2012., 2013. i 2014. godine), Zatvoru u Rijeci (jesenja akcija 2011. godine) i Tržnici Rijeka d.o.o. (jesenja akcija 2011. i 2012., 2013. i 2014. godine)

Strateški i posebni ciljevi:

Strateški ciljevi

- poboljšanje higijensko-epidemiološke situacije smanjenjem te održavanjem populacija vektora zaraznih bolesti u granicama biološkog minimuma, a s ciljem sprečavanja pojave zaraznih bolesti.

Prioritet

Održavanje populacije vektora zaraznih bolesti na biološkom minimumu, provođenjem potrebnih preventivnih mjera sanacije, čime se direktno smanjuje i aplikacija biocida u okoliš.

Posebni ciljevi:

- ostvariti veći obuhvat stručnog nadzora nad provedbom DDD mjera po pojedinim kategorijama subjekta
- postići će se detaljniji uvid u stanje na terenu o:
 - ✓ prisutnosti infestacije vektorima zaraznih bolesti
 - ✓ prisutnosti izvođača DDD mjera na području PGŽ
 - ✓ radu izvođača na terenu (ispunjavanje potrebne dokumentacije, usklađenosti provedbe)

- ✓ dezinfekcije i deratizacije s Programima mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za sve jedinice lokalne samouprave Primorsko – goranske županije).
- ✓ primjeni biocida
- nadopunjavati i ažurirati bazu podataka
 - ✓ s obveznicima provedbe DDD mjera
 - ✓ prisutnosti izvođača DDD mjera na području PGŽ
 - ✓ radu izvođača na terenu
 - ✓ primjeni biocida
- postići brže i usmjerenije interventne akcije provedbe DDD mjera
- ostvariti višu razinu educiranosti stanovništva o provođenju preventivnih mjera u suzbijanju vektora zaraznih bolesti
- bolja educiranost subjekata – obveznika provedbe DDD mjera sa:
 - ✓ zakonskom legislativom koja regulira provedbu DDD mjera,
 - ✓ njihovim obvezama vezanim uz provedbu DDD mjera uključujući provedbu sanitarno-higijenskih mjera te saniranja građevinsko-tehničkih nedostataka koji pogoduju razvoju i razmnožavanju glodavaca i insekata,
 - ✓ obvezama izvođača DDD mjera prema njima

Tijekom 2011. godine u odnosu na 2010. godinu obuhvaćeno je 687 novih subjekata, 2012. godine u odnosu na 2011. i 2010. godinu obuhvaćeno je 637 novih subjekata, 2013. godine u odnosu na 2012., 2011. i 2010. godinu obuhvaćeno je 332 nova subjekta, a 2014. godine u odnosu na 2013., 2012., 2011. i 2010. godinu obuhvaćeno je 355 novih subjekata. Na ovaj način postiže se nadopunjavanje baze podataka s novim subjektima, veća educiranost subjekata o uvjetima koji pogoduju razvoju i razmnožavanju glodavaca i insekata te mjerama (preventivnim tj. sanitarno – higijenskim, građevinsko tehničkim) koje je potrebno provoditi od strane pravnih osoba kako bi se njihove populacije držale u granicama biološkog minimuma sa što manjom upotrebom biocida.

Pokazatelji uspješnosti

Pokazatelji uspješnosti po pojedinim promatranim parametrima u Programu mogu se pratiti jedino u kategorijama subjekata u kojima su od početka provedbe Programa (2010. godine), pa do kraja 2014. godine obuhvaćeni isti subjekti (dječji vrtići, osnovne škole) (Tablica 2.)

Tablica 2. Prikaz pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost 2014.	Ostvarena vrijednost 1.- 12.2014.
Planirani broj objekata za provedbu stručnog nadzora	Broj objekata po različitim kategorijama	komad	1170 (2010. god.)	1186	1186
Udio infestiranih objekata u odnosu na ukupni broj obuhvaćenih objekata u dječjim vrtićima	Udio infestiranih objekata u odnosu na ukupni broj obuhvaćenih objekata	%	3% (2010. god.)	2,5%	2 %
Udio infestiranih objekata insektima u dječjim vrtićima	Udio infestiranih objekata u odnosu na ukupni broj obuhvaćenih objekata	%	12% (2010. god.)	2,5%	2%
Udio infestiranih objekata glodavcima u osnovnim školama	Udio infestiranih objekata u odnosu na ukupni broj obuhvaćenih objekata	%	8,6% (2010. god.)	1%	0%
Udio infestiranih objekata insektima u osnovnim školama	Udio infestiranih objekata u odnosu na ukupni broj obuhvaćenih objekata	%	15% (2010. god.)	1%	0%
Udio provedbe deratizacije sukladno Programu	Udio objekata u kojima se deratizacija provodi sukladno programu u odnosu na ukupan broj objekata koji provode deratizaciju	%	95,9% (2010. god.)	95%	98%
Udio provedbe dezinfekcije sukladno Programu	Udio objekata u kojima se dezinfekcija provodi sukladno programu u odnosu na broj objekata koji provode dezinfekciju	%	69%* (2012. god.)	83%	88%

* Vrijednosti iz 2010. i 2011. god. bile su rezultat različite interpretacije provoditelja stručnog nadzora, stoga kao objektivna početna vrijednost bila bi vrijednost iz 2012. god. (69,2%) kada se uskladila interpretacija.

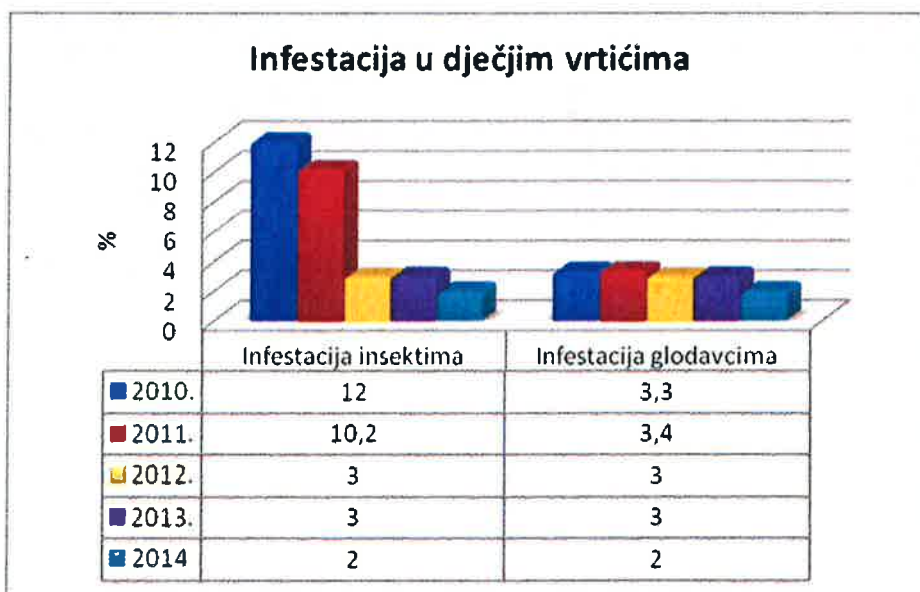
Uvidom u postavljene ciljne i ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti evidentna je uspješnost u realizaciji istih:

- u dječjim vrtićima ciljana vrijednost pokazatelja uspješnosti za 2014. godinu po pitanju infestacije insektima i glodavcima je 2,5%. U 2014. godini infestacija insektima i glodavcima utvrđena je u 2% provedenih stručnih nadzora čime je ostvarena i nadmašena ciljana vrijednost pokazatelja uspješnosti.

Utvrđena infestacija insektima u 2014. godini (2% vrtića obuhvaćenih stručnim nadzorom) odnosno 2013. godini (3% vrtića obuhvaćenih stručnim nadzorom) značajno je manja u odnosu na prve dvije godine provedbe Programa kada je infestacija bila utvrđena u 12% (2010. godine) odnosno 10,2% (2011. godine) provedenih stručnih nadzora (Grafikon 1.).

Infestacija glodavcima također ima tendenciju pada u odnosu na početne godine realizacije Programa ali ne u tolikim razmjerima. U 2010. godini infestacija glodavcima utvrđena je u 3,3%, 2011. godine u 3,4%, 2012. odnosno 2013. godini utvrđena je u 3%, a 2014. godine u 2% provedenih stručnih nadzora (Grafikon 1.).

Grafikon 1. Prikaz infestacije insektima i glodavcima u dječjim vrtićima u razdoblju od 2010.-2014. godine

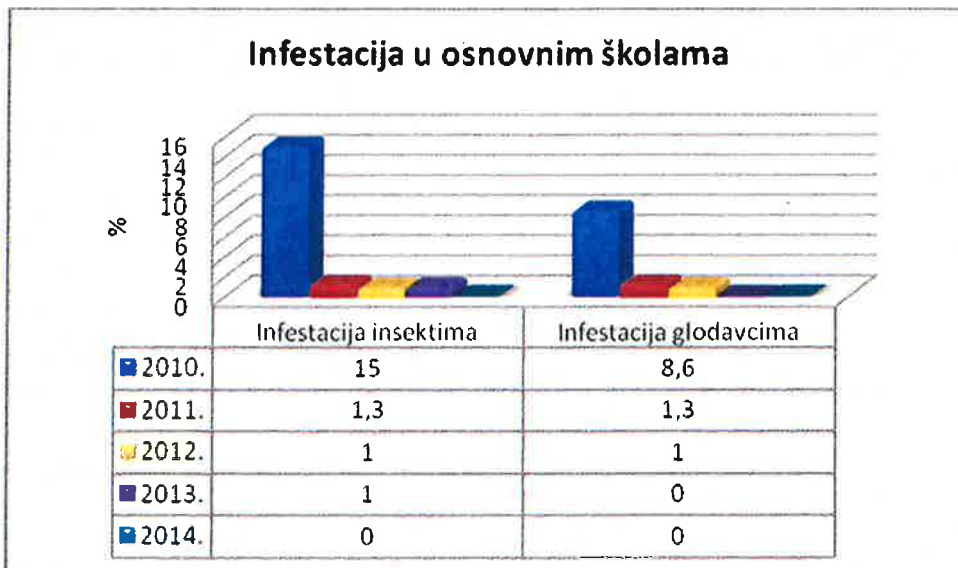

- u osnovnim školama ciljana vrijednost pokazatelja uspješnosti za 2014. godinu po pitanju infestacije insektima i glodavcima je 1%, a ista je ostvarena i nadmašena u 2013. i 2014. godini.

Utvrđena infestacija insektima u 2013. godini (u 1% provedenih stručnih nadzora) je značajno manja u odnosu na prvu godinu provedbe Programa (2010. godine) kada je infestacija bila utvrđena u 15% provedenih stručnih nadzora. U 2014. godini tijekom provedbe stručnog nadzora infestacija insektima nije utvrđena niti u jednoj osnovnoj školi koja je bila obuhvaćena provedbom stručnog nadzora (Grafikon 2.).

Infestacija glodavcima također ima tendenciju pada u odnosu na početnu godinu realizacije Programa (2010. godine) kada je infestacija utvrđena u 8,6% provedenih stručnih nadzora. U 2013. i 2014. godini tijekom provedbe stručnog nadzora infestacija glodavcima nije utvrđena niti u jednoj osnovnoj školi koja je bila obuhvaćena provedbom stručnog nadzora (Grafikon 2.).

Grafikon 2. Prikaz infestacije insektima i glodavcima u osnovnim školama u razdoblju od 2010.-2014. godine

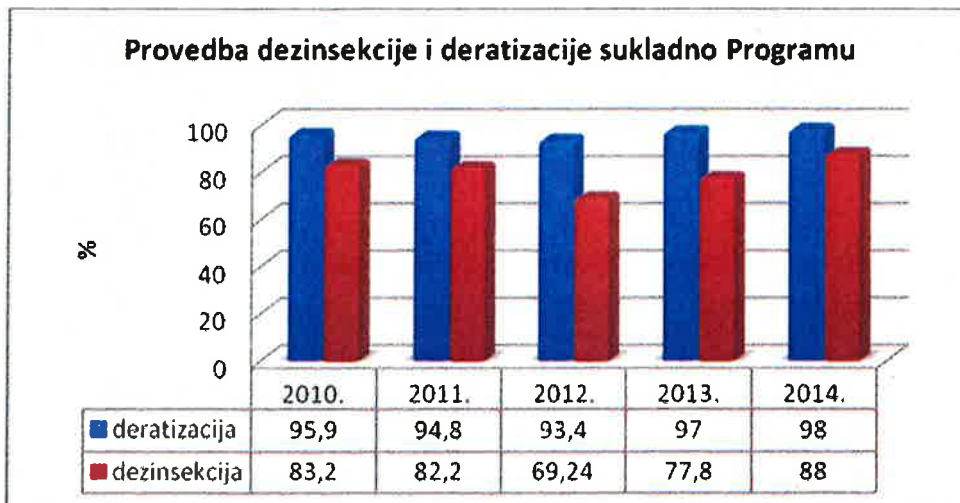

Pad infestacije insektima i glodavcima u dječjim vrtićima i osnovnim školama je zasigurno jednim dijelom posljedica provedbe ovog Programa. Provedbom preporučenih mjera sanacije, te pravovremenom provedbom mjera dezinfekcije i deratizacije značajno se utječe na njihovu prisutnost u objektima.

- Ciljana vrijednost pokazatelja uspješnosti za 2014. godinu po pitanju usklađenosti provedbe dezinfekcije je 83%, deratizacije 95%, a iste su ostvarene i nadmašene u 2014. godini kada je usklađenost provedbe dezinfekcije bila 88%, a deratizacije 98%.

Neusklađenost provedbe dezinfekcije s Programom očituje se u tretiranju bez biološke indikacije (tzv. preventivno tretiranje iako nema evidentirane infestacije) i/ili u neprovođenju monitoringa postavom feromonskim lovkama. Početna vrijednost od 83,2% (iz 2010. godine) i 82,2% (iz 2011. godine) je rezultat različite interpretacije provoditelja stručnog nadzora. Ova neusklađenost interpretacije uočena je tijekom provedbe stručnog nadzora u 2011. godini te se korigirana počela primjenjivati od 2012. godine. Stoga kao objektivna polazna vrijednost za praćenje usklađenosti provedbe dezinfekcije s propisanim u Programu bila bi vrijednost iz 2012. godine, a čija je vrijednost 69,24%.

Grafikon 3. Prikaz provedbe dezinfekcije i deratizacije sukladno Programima JLS PGŽ u razdoblju od 2010.- 2014. godine

Realizirani pokazatelji uspješnosti u kategorijama osnovnih škola i dječjih vrtića te u provođenju DDD mjera sukladno Programima mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti na području svih jedinica lokalne samouprave Primorsko – goranske županije potvrđuju opravdanost dosadašnje, ali i buduće provedbe ovog Programa.

Rezultati prikazani kroz postavljene pokazatelje uspješnosti ostvaruju se i u drugim kategorijama subjekata (koje su ovim Programom obuhvaćene provedbom stručnog nadzora), međutim nemaju tako visok postotak niti brzinu realizacije kao u prikazanim kategorijama. Sporija i niža realizacija postavljenih pokazatelja uspješnosti, a samim time i ciljeva, kao i postavljanja korelacija između statistički dobivenih podataka iz godine u godinu uvjetovan je:

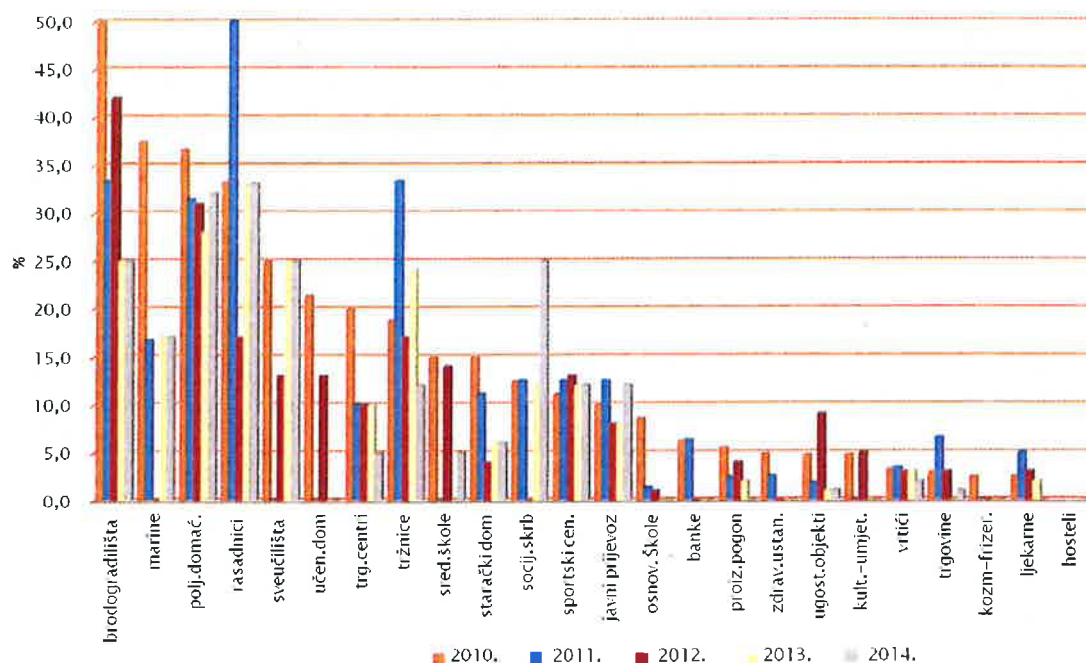
- strukturom pojedinih kategorija,
- brojem subjekata po pojedinoj kategoriji,
- frekvenciji otvaranja i zatvaranja subjekata po pojedinoj kategoriji.

Stoga objektivnost interpretacije podataka dobivenih provedbom ovog Programa, koji dovode do pokazatelja učinaka, je u korelaciji s trajanjem Programa te će se kroz buduća razdoblja njegovog provođenja dobiti jasniji uvid u realizaciju postavljenih ciljeva i u ostalim kategorijama subjekata obuhvaćenih ovim Programom.

Provedbom stručnog nadzora dobio se uvid o prisutnosti infestacije vektorima zaraznih bolesti u promatranim kategorijama subjekata.

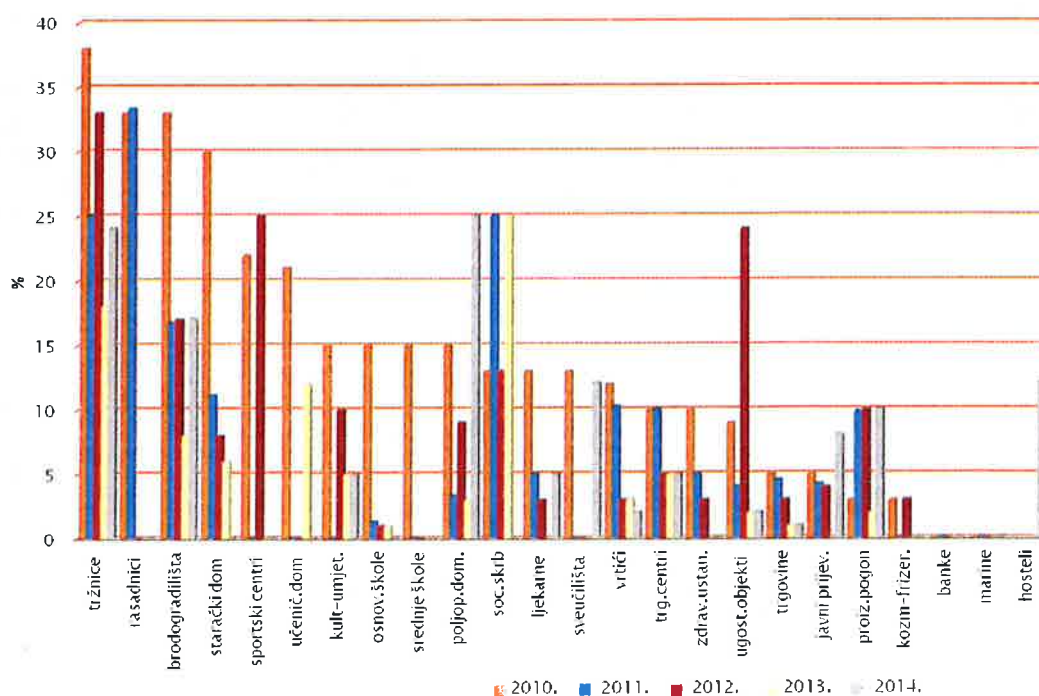
Infestacija glodavcima evidentirana je 2010. godine kod 8,1%; 2011. godine kod 5,9%; 2012. godine kod 5,3%, a 2013. i 2014. godine kod 3,8% subjekata obuhvaćenih nadzorom – po svim kategorijama subjekata (Grafikon 6.).

Grafikon 4. Prikaz infestacije glodavcima u različitim kategorijama subjekata u periodu od 2010. do 2014. godine

Infestacija insektima (žohari, muhe, mravi, komarci, ose, buhe) utvrđena je 2010. godine kod 9,7%, 2011. godine kod 4,8%, 2012. godine kod 6,1% subjekata, 2013. godine 2,4%, a 2014. kod 3,7% subjekata obuhvaćenih nadzorom – po kategorijama subjekata prikazanim u Grafikonu 2.

Grafikon 5. Prikaz infestacije insekata u različitim kategorijama subjekata u periodu od 2010. do 2014. godine

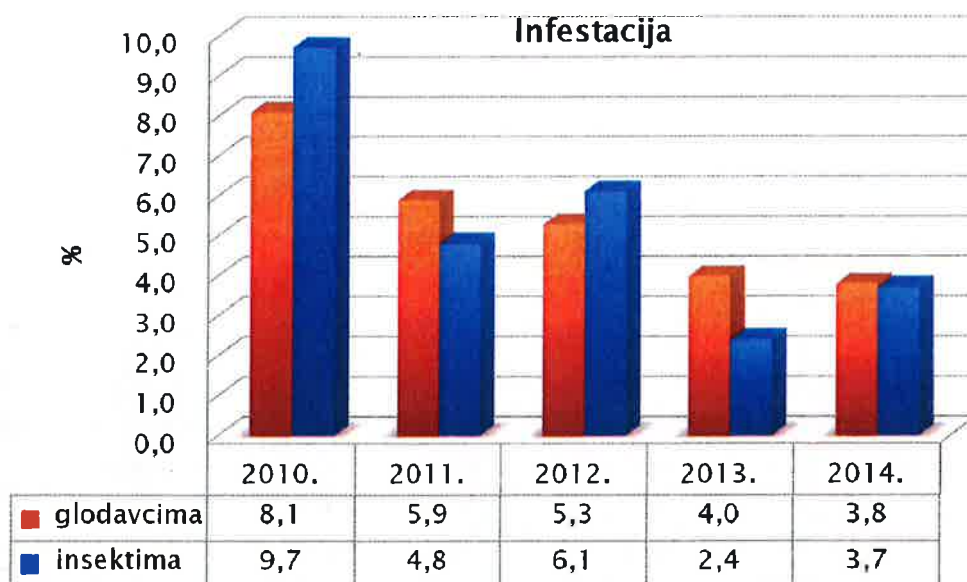
U tablici 3. prikazan je udio pojedinih vrsta insekata u odnosu na ukupan broj pozitivnih nalaza.

Tablica 3. Prikaz udjela vrsta insekata u odnosu na ukupan broj pozitivnih nalaza

Vrste insekata	2010. godina	2011. godina	2012. godina	2013. godina	2014. godina
Žohari	60 (49,2%)	42 (57,5%)	56 (57,1%)	19 (65,5%)	17 (37,8%)
Muhe	29 (23,8 %)	16 (21,9%)	27 (27,5%)	4(13,8%)	19 (42,2%)
Mravi	29 (23,8 %)	11 (15,1%)	10 (10,2%)	6(20,7%)	5 (11,1%)
Ose	2 (1,6 %)	2 (2,7%)	1 (1,0%)	0	0
Komarci	2 (1,6 %)	2 (2,7%)	2 (2,0%)	0	3 (6,7%)
Buhe	0	0	2 (2,0%)	0	0
Stjenice	0	0	0		1 (2,2%)
Ukupan br. pozit.nalaza	122	73	98	29	45

U odnosu na sve utvrđene vrste insekata najčešće evidentirani bili su žohari zatim muhe, mravi, komarci, ose, buhe pa stjenice. Naprijed navedeni prikaz infestacije insektima odnosi se na kategorije subjekata prikazane u Grafikonu 5.

Grafikon 6. Prikaz infestacije glodavcima i insektima u periodu od 2010. do 2014. godine

Redovito se, iz godine u godinu, prati infestacija glodavcima i insektima (vektorima uzročnika zaraznih bolesti), kod subjekata s osjetljivijom populacijom stanovništva (dječji vrtići, osnovne škole, učenički domovi, objekti sveučilišta, domovi za starije i nemoćne, KBC Rijeka, Zatvor u Rijeci) zbog mogućih zdravstvenih posljedica. U svim ovim kategorijama zabilježen je pad infestacije glodavcima u 2014. godini u odnosu na početnu 2010. godinu provedbe Programa, osim u kategoriji sveučilišta gdje je ostala na istoj razini. U osnovnim školama evidentiran je pad infestacije glodavcima s 8,6% na 0%, dječjim vrtićima s 3,3% na 2%, srednjim školama s 15% na 5%, učeničkim domovima s 21,4% na 0%, domovima za starije i nemoćne s 15,0% na 6%.

Provedba dezinfekcije i deratizacije (u daljnjem tekstu DD mjere) u svim kategorijama subjekata evidentirana je: 2010. godine kod 976 nadzora (79,3%), 2011. godine kod 857 nadzora (74,3%), 2012. godine kod 1191 nadzora (79,2%), 2013. godine 946 nadzora (81,1%), a 2014. godine kod 962 (81,1%). Tijekom pet godine DD mjere su provedene kod 4922 nadzora što je 78,9% subjekata obuhvaćenih stručnim nadzorom.

Naprijed navedeni podaci, kao i podaci dalje navedeni u izvješću ne mogu se komparirati kroz godine, u smislu povećanja odnosno pada po pojedinom parametru iz razloga jer tijekom svih pet godina uzorak na kojem je proveden stručni nadzor nije sastavljen od istih subjekata.

Tijekom provedbe stručnog nadzora na uvid je tražena Potvrda o provedenim DDD mjerama. Iz potvrda dobiveni su podaci o izvođačima DDD mjera, primjenjenim biocidima te utvrđenoj infestaciji insektima i glodavcima tijekom provedbe DD mjera te učestalosti provedbe DD mjera.

Subjekti koji provode DD mjere, iste moraju provoditi na način (npr. učestalost provođenja) kako je to predviđeno Programima mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za sve jedinice lokalne samouprave na području Primorsko goranske županije (u daljnjem tekstu Programi JLS Županije). Provedenim stručnim nadzorom dobio se uvid u usklađenost provedbe DD mjera s Programima. Sukladno programima JLS Županije propisano je da:

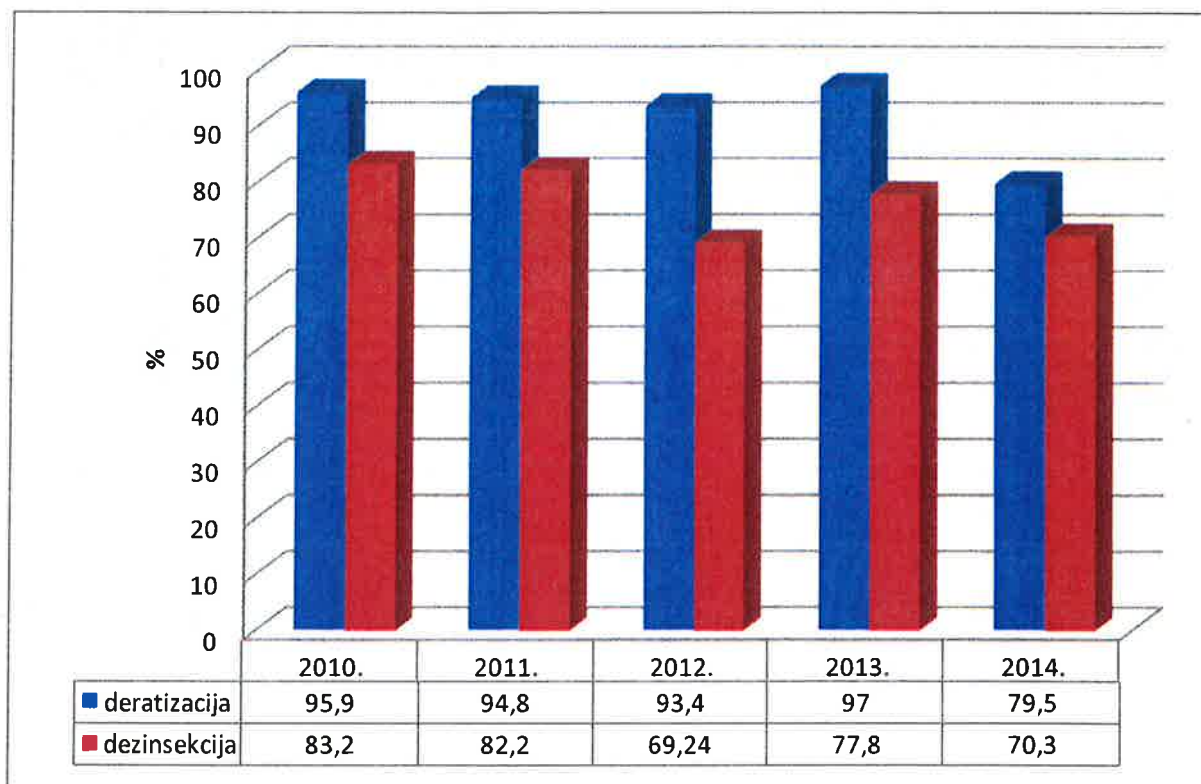
1. Deratizacija se provodi dva puta godišnje (proljetna i jesenska akcija) Češće od navedenog:
 - **tržnice i veletržnica ribe** (vanjski i zatvoreni prostori) provoditi deratizaciju jednom mjesečno (12 puta godišnje), a dodatni broj tretmana ovisiti će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
 - **prehrambeno - proizvodni pogoni** minimalno provoditi deratizaciju dva puta godišnje, monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca), a dodatni broj tretmana deratizacije ovisiti će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
 - **trgovine s prehrambenim artiklima** minimalno provoditi deratizaciju dva puta godišnje, monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca), a dodatni broj tretmana ovisiti će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
 - **domaćinstva koja se bave uzgojem domaćih životinja** deratizaciju provoditi jednom tijekom proljeća, jednom tijekom ljeta i jednom tijekom jeseni, a sukladno biološkim indikacijama i češće
2. Učestalost provedbe dezinfekcije ovisiti će o biološkim indikacijama (koje su utvrđene provedenim monitoringom) i epidemiološkim indikacijama s time da:
 - **hoteli i restorani koji rade sezonski** moraju provoditi dezinfekciju najmanje dva puta godišnje (prije otvaranja i poslije zatvaranja), a dodatni broj tretmana ovisiti će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
 - **hoteli, restorani i drugi objekti koji imaju kuhinju**, a rade cijelu godinu: provoditi minimalno monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisiti će o biološkim i epidemiološkim indikacijama.

- **trgovine s prehrambenim artiklima** minimalno provoditi monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
- **prehrambeno - proizvodni pogoni** minimalno provoditi monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
- **klinički bolnički centri, klinike, poliklinike, specijalne bolnice, ustanove hitne medicinske pomoći** provoditi monitoring jednom mjesečno (12 puta godišnje) i sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije
- **dječji vrtići i osnovne škole u čijem sastavu su kuhinje** minimalno provoditi monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama. Aplikacija insekticida obavlja se isključivo u periodu kada nema djece u dječjim vrtićima i osnovnim školama. Zbog ostvarivanja dovoljno duge ekspozicije insekticida na tretiranim površinama (bez pranja) kad god je to moguće planirati provedbu petkom po odlasku djece iz vrtića i škola.
- **tržnice** (zatvoreni dio – paviljoni) dezinfekcija se mora provoditi jednom mjesečno, a dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
- **domaćinstva koja se bave uzgojem domaćih životinja** dezinfekciju je potrebno provoditi tijekom proljeća i ljeta sukladno biološkim indikacijama

Iz Grafikona 7. vidljivo je da postoji još prostora za usklađivanje učestalosti provedbe deratizacije i dezinfekcije prema biološkoj indikaciji s onim što je propisano Programima JLS PGŽ.

Tijekom provođenja mjera deratizacije mora se izraditi Plan i raspored izlaganja zatrovanih mamaca, kako bi se moglo pratiti uzimanje i nestanak zatrovanih mamaca. Plan izlaganja i raspored izlaganja zatrovanih mamaca, kao i količinu nadomještenog zatrovanog mamca na kritičnoj točki tijekom provedenog izvida uspješnosti provedene mjere.

Grafikon 7. Prikaz usklađenosti provedbe DD mjera s Programima JLS PGŽ u periodu od 2010. do 2014. godine

U odnosu na početnu godinu realizacije Programa (2010. godine) gotovo u svim kategorijama subjekata bilježi se porast postave deratizacijskih mamaca sukladno Planu i rasporedu izlaganja zatrovanih mamaca.

Imajući u vidu da se dezinfekcija provodi na osnovu utvrđene biološke indikacije, tijekom provedbe stručnog nadzora pratila se realizacija provedbe monitoringa žohara postavom feromonskih lovki. U odnosu na početnu godinu realizacije Programa (2010. godine) gotovo u svim kategorijama subjekata bilježi se porast postave feromonskih lovki u svrhu monitoringa žohara. Međutim isto tako je vidljivo da postoji još puno prostora za poboljšanje u smislu povećanja provedbe monitoringa pogotovo u kategorijama s osjetljivijom populacijom ljudi (vrtići, objektima socijalne skrbi, osnovnim školama, staračkim domovima, ugovorenim zdravstvenim ustanovama) kao i u drugim kategorijama subjekata (tržnice, ugostiteljski objekti, prehrambeno - proizvodni pogoni).

Uvidom u potvrde izvođača DDD mjera evidentirani su upotrijebljeni rodenticidi, insekticidi i dezinficijensi. Utvrđeno da su se tijekom 2014. koristila sredstva koja se nalaze na Popisu biocidnih pripravaka kojima je dano odobrenje za stavljanje na tržište do 1. lipnja 2014. godine (NN 115/14).

Tijekom 2014. godine na području Primorsko - goranske županije DDD mjere provodilo je 25 izvođača: Ad libitum d.o.o., Zagreb, Adria servis d.o.o., Zagreb, Bioinstitut d.o.o., Čakovec, Cijanizacija d.o.o., Zagreb, Crikvenica - Opatija Eko d.o.o., Deratizacija Gospić d.o.o., Dezinfekcija d.o.o., Rijeka, Eko deratizacija d.o.o., Zagreb, Eko energy d.o.o., Slavonski Brod, Eko servis Matić, Pazin, Ekocijan d.o.o., Zagreb, Ekosanitacija d.o.o., Zagreb, Fučkala d.o.o., Zagreb, ICC 3 D d.o.o., Zagreb, Id Eko d.o.o., Zagreb, Insecta plan d.o.o., Zagreb, Kamiks Eko d.o.o., Zagreb, Krmek

d.o.o., Dubrovnik, Pestic d.o.o., Kraljevica, Podravka prehrambena industrija d.d., Koprivnica, Sanatio d.o.o., Zagreb, Sanitacija d. d., Zagreb, Veterinarska stanica Rijeka d.o.o., Rijeka, Veterinarska stanica Vinkovci d.o.o., Vinkovci i Zagrebački ekološko sanitacijski higijenski servis d.o.o., Zagreb.

EDUKACIJA JAVNOSTI, KOORDINACIJA SLUŽBI TE MONITORING U CILJU POSTIZANJA KONTROLE POPULACIJA KOMARACA NA PODRUČJU PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

Na području Primorsko-goranske županije, kao i ostalog dijela hrvatskog priobalja, naselila se nova neautohtona vrsta komarca tzv. Azijski tigrasti komarac odnosno *Aedes albopictus*. Njegova prisutnost potvrđena je monitoringom koji je proveden tijekom ljetnih sezona 2008., 2009., 2010., 2011., 2012. i 2013. godine.

Potreba za učinkovitim suzbijanjem komaraca proizlazi iz činjenice da su komarci javno-zdravstveni problem kao molestanti i potencijalni prenosioci bolesti (potvrđeni slučajevi Dengue groznica na poluotoku Pelješcu u 2010. godini). Najnovija saznanja o pojavi oboljelih od groznice Zapadnog Nila u Republici Srbiji, ali i u Republici Hrvatskoj (2012., 2013. godina) te 2014. godine u Bosni i Hercegovini daju dodatnu dimenziju u važnosti držanja populacije komaraca na razini koja s epidemiološkog stajališta, u slučaju pojave uzročnika, neće omogućiti širenje zarazne bolesti u velikim razmjerima.

Tigrasti komarac je posebno neugodan molestant jer ubada češće, kroz cijeli dan, čak i na osunčanim terenima. Ove činjenice govore u prilog potrebe kontrole populacije komaraca i u kontekstu turističke orijentacije Primorsko - goranske županije, odnosno u cilju zaštite turista od molestiranja za vrijeme njihovog odmora na našem području.

Iz svih navedenih razloga, bolja kontrola populacije komaraca općenito, a na isti način uključujući i novu vrstu, nameće se kao javno zdravstvena potreba. Na osnovu dosadašnjih iskustava u provedbi dezinsekcije komaraca, temeljem Programa preventivne i obvezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije za područje svih jedinica lokalne samouprave na području Primorsko - goranske županije, uočena je potreba za aktivnostima koje bi doprinjele boljoj kontroli i suzbijanju komaraca:

- ažuriranje baze podataka s leglima komaraca
- uzorkovanje jajašaca, ličinki i adulta komaraca zbog utvrđivanja daljnjeg širenja tigrastog komarca na području Primorsko-goranske županije te praćenja učinkovitosti provedenih mjera dezinsekcije
- planiranje i provođenje larvicidnih i adulticidnih tretmana suzbijanja komaraca bazirano na stručno utemeljenim indikacijama u potrebnom obuhvatu
- edukacija javnosti
- koordinacija nadležnih službi s ciljem poduzimanja potrebnih mjera sanacije legla komaraca sa svrhom smanjivanja njihove populacije

Tijekom provedbe stručnog nadzora **Zavod je usmenom edukacijom, pisanim edukativnim letcima i emitiranjem edukativnog filma na Kanalu RI nastojao upoznati stanovništvo Primorsko - goranske županije o njihovoj ulozi u stvaranju uvjeta za pojavu komaraca, a temeljem istih saznanja i o njihovoj ulozi u suzbijanju komaraca (ukazivanjem Zavodu i izvođaču na potencijalna legla**

komaraca, sprečavanjem nastanka novih legala kao i uništavanjem postojećih legala komaraca u svom neposrednom okruženju).

Zbog postizanja više razine educiranosti veće populacije stanovništva i ove godine emitiran je edukativni film o mjerama koje je potrebno od strane stanovništva provoditi da bi se populacija komaraca smanjila. Edukativni film emitiran je 10 puta u periodu od 01. do 10. svibnja 2014. godine.

1.2. ZAKLJUČNE NAPOMENE

Kako je Programom mjera predviđeno, Zavod je kontinuirano, tijekom sustavnih akcija proveo stručni nadzor nad obveznicima sukladno stručnim indikacijama, metodom probira. Na taj način stekao se uvid u provođenje Programa mjera.

Po provedenom stručnom nadzoru od strane Zavoda:

1. Subjekti - obveznici provedbe DD mjera

- upoznati su sa zakonskom legislativom koja regulira provedbu DDD mjera i njihovim obavezama koje proizlaze iz nje.
- koji do obavljanja nadzora od strane djelatnika Zavoda nisu imali organiziranu provedbu, istu su regulirali preko ovlaštenih izvođača DDD mjera.
- upoznati su s obvezama izvođača DDD mjera vezanih uz dostavu potrebne dokumentacije (upute za edukaciju uposlenika o postupcima koje je potrebno učiniti prije i po provedenim mjerama, plan provedbe, plan i raspored izlaganja zatrovanih mamaca s tlocrtom objekta uz vođenje evidencije o shemi postave, Potvrde o provedenim DDD mjerama i dr.).
- upozoreni su na svoju obavezu provedbe sanitarno - higijenskih mjera kao i obavezu saniranja građevinsko-tehničkih nedostataka koji pogoduju razvoju i razmnožavanju insekata i glodavaca te pospješuju njihovu migraciju u smislu osvajanja novih područja.

2. Izvođači DDD mjera

- povećali su obim provedbe DDD mjera kod subjekata - obveznika provedbe,
- zbog informiranosti subjekata, po provedenom stručnom nadzoru od strane Zavoda
 - promptnije su izvršavali obavezu izrade i dostave naprijed navedene dokumentacije.

- povećala se usklađenost provedbe DDD mjera s propisanim u Pravilniku i Programu (postava mamaca sukladno planu i rasporedu izlaganja zatrovanih mamaca s tlocrtom objekta, pojačali provedbu monitoringa feromonskim lovkama, a smanjili provedbu dezinfekcije metodama aplikacije insekticida u sredinama gdje nema biološke indikacije).

3. Zavod je

- tijekom realizacije Programa (od 2010. godine do kraja 2014. godine) započelo se sa stvaranjem i kontinuiranim nadopunjavanjem baze podataka subjekata obveznika provedbe DDD mjera po zadanim parametrima. Stvorena baza podataka omogućuje praćenje realizacije Programa, iz godine u godinu - po zadanim parametrima, čime se dobiva uvid u stanje na terenu po pojedinim kategorijama subjekata. Na osnovu dobivenih podataka, statističke obrade istih, dobiva se procjena obuhvata, kvalitete i učinkovitosti provedenih DDD mjera.
- dobio uvid u stanje na terenu, po pojedinim kategorijama subjekata, o prisutnosti infestacije insektima i glodavcima. Na osnovu dobivenih podataka, statističke obrade istih, objektivnije će se napraviti procjena obuhvata, kvalitete i učinkovitosti provedenih DDD mjera koje će predstavljati osnovu za stvaranje Programa u budućim razdobljima.
- dobio uvid u prisutnost izvođača DDD mjera na području Primorsko-goranske županije.
- dobio uvid u rad izvođača na terenu tijekom provedbe akcije sukladno navedenom u Pravilnicima i Programima provedbe DDD mjera kao posebnih mjera (postulati rada na terenu sukladno pravilima struke).
- prema recentnim Potvrdama izvođača evidentirao upotrijebljene rodenticide, insekticide i dezinficijense. Nadzorom je utvrđeno da se sva korištena sredstva nalaze na Popisu biocidnih pripravaka kojima je dano odobrenje za stavljanje na tržište do 1. lipnja 2014. godine (NN 115/14).
- proveo edukaciju stanovništva usmeno, putem edukativnih letaka i emitiranjem edukativnog filma kako bi se preventivno, bez upotrebe biocida, umanjila pojavnost insekata i glodavaca
- upoznao subjekte – obveznike provedbe DDD mjera,
 - sa zakonskom legislativom koja regulira provedbu DDD mjera,
 - njihovim obvezama vezanim uz provedbu DDD mjera,
 - obvezama izvođača DDD mjera prema njima

Daljnjom provedbom stručnog nadzora sukladno usvojenim Programima JLS Županije, te statističkom obradom svih prikupljenih podataka dobiti će se:

- objektivniji uvid u provedbu DDD mjera
- relevantni podaci na osnovu kojih će se u budućim razdobljima, po pojedinim kategorijama subjekata, provedba DDD mjera planirati kroz Programe
- u konačnici, zbog provedene edukacije subjekata (o provedbi sanitarno-higijenskih i građevinsko tehničkih nedostataka), postići će se ciljana i manja upotreba insekticida i rodenticida.

III. IZNOS NOVČANIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU AKTA

Za provođenje ovog akta nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Proračunu Primorsko-goranske županije za 2015. godinu, obzirom da su ista već osigurana. Sredstva za provedbu Programa osigurana su u razdjelu 04 - Upravnog odjela za zdravstvo, programska klasifikacija 420208 – *Nadzor nad DDD mjerama u Primorsko-goranskoj županiji* u iznosu od 200.000,00 kuna.

IV. PRIJEDLOG ZAKLJUČKA

Slijedom navedenog predlaže se Županu Primorsko-goranske županije, da donese zaključak u tekstu kako slijedi:

Na temelju točke 4. Zaključka Župana Primorsko-goranske županije (KLASA: 022-04/14-01/5, URBROJ: 2170/1-01-01/6-14-17 od 10. veljače 2014. godine), članka 52. točke 23. Statuta Primorsko-goranske županije ("Službene novine PGŽ" broj 23/09, 9/13 i 25/13 – pročišćeni tekst) i članka 25. Poslovnika o radu Župana Primorsko-goranske županije ("Službene novine PGŽ" broj 23/14), Župan Primorsko-goranske županije dana _____ 2015. godine donio je sljedeći

Z A K L J U Č A K

1. Prihvaća se Izvješće o provedbi programa stručnog nadzora nad provođenjem preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije kao posebne mjere na području Primorsko-goranske županije u 2014. godini.
2. Zadužuje se Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije da u 2015. godini nastavi provedbu stručnog nadzora, sukladno usvojenom Programu mjera za područje županije, gradova i općina.